

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

69. ÅRGANG

19. OKTOBER 1957

A V I N N H O L D E T :

25 ÅR OVERHYRDE - ERKEBISKOP EYSTEIN ERLANDSSON,
KIRKEFYRSTE OG DOMBYGGER - OVER TROENS TERSKEL.
GRAHAM GREENE'S «DRIVHUSET» PÅ NATIONALTHEATRET
- BLIKK PÅ TIDEN - TROENS ENTEN ELLER - RADIO-
SPØRSMÅL OG SVAR - SELVPRØVESENS TID - JESU-
ITTENE HOLDER GENERALMØTE - NYTT FRA UTLANDET

NR
20

NESTE NUMMER KOMMER 2. NOVEMBER 1957.

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggt. 15, Oslo

har til formål, som et såvidt mulig fast forum i Oslo, å gi ikke bare katolikker, men alle som under en eller annen synsvinkel ser med interesse på katolsk tro, tenkning og kultur i samtiden, adgang til saklig informasjon og fruktbringende kontakt.

Tirsdag 22. oktober kl. 20:

HVA ER GUDSTJENESTE ved pater Erik Gunnes.

Høymesseordningen og liturgiens form og rolle overhodet er under diskusjon både innen de protestantiske samfunn og den katolske kirke. Hinsides all rådvillheten overfor den vilkårlige tilpasningen stiller vi dette vesentlige spørsmålet: Hva er den kristne gudstjenestes natur og indre nødvendighet? Hva er egentlig dette vi kaller kultus — gudstjeneste?

Tirsdag 29. oktober kl. 20:

MIRAKLENE I LOURDES — MYTE ELLER VIRKELIGHET? ved pater Finn Thorn.

Det går ikke lang tid mellom hver gang Lourdes og det som skjer ved dette katolisismens største valfartssted dukker opp i avisspaltene. Ikke alt er like vederheftig av det som berettes, men virkeligheten overgår også i mangt og meget ryktene. Her får vi fremstilt Kirkens eget syn, bygget som det er på en troens realisme.

ST. OLAV

selges nå foruten i ekspedisjonen på følgende steder i Oslo:

Cammermeyers Boghandel,

Karl Johansgt.

Concentra, Akersgt. 61.

Narvesens Kioskkompani, Stortingsgt. 2,
Løssalg: 75 øre.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke

Bispegården

St. Josephs Institutt

Vor Frue Hosp. Nerveavd.

St. Dominikus kirke

St. Elisabethsøstrenes

Pleiehjem

Sta. Katarinahjemmet

St. Pauls Kirke

Vår Frue Kirke

St. Franciskussøstre-

nes Moderhus

Øyenklinikken

Marias Minde

St. Josephs Hosp., Drammen

St. Torfinns Klinik, Hamar

St. Elisabeth Inst., Hammerfest

St. Theresia kirke, Hønefoss

St. Franciskus Hosp., Hønefoss

Ved bestilling av olje:

Oslo 683466 - Service: 565690

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 20. OKTOBER, 19. s. etter Pinse. Ep. Efes. 4, 23—28. Ev. Matt. 22, 1—14. Mandag, tirsdag og onsdag:

Ferialdager. Torsdag: Erkeengelen Ra-fael. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Marias lørdagsmesse.

SØNDAG 27. OKTOBER, 20. s. etter Pinse: Kristi Kongefest. Ep. Kol. 1, 12—20. Ev. Joh. 18, 33—39. Mandag:

Simon og Juda, apostler. Tirsdag, onsdag og torsdag: Ferialdager. Fredag:

Allehelgensdagensfest. Lørdag: Alle sjelers dag.

SØNDAG 3. NOVEMBER, 21. s. etter Pinse: Ep. Efes. 6. 10—17. Ev. Matt. 18, 23—35.

KOLLEKTEN

søndag 3. november tilfaller bladet «ST. OLAV».

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29, II, tlf. 68 08 68, kontortid kl. 12—13 alle hverdager unntatt lørdag.

Sosialkurator Karin Østbye treffes hver torsdag kl. 18—19 samme sted.

Franciskushjelpens lege Margrethe Wehn har kontortid hver torsdag kl. 18—19 på Vor Frue Hospital.

HVA ER UNDERFORSIKRING?

Hvis forsikringssummen er lavere enn verdien av Deres innbo risikerer De å ikke få full erstatning. La ikke dette hende Dem.

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvarvs kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 377868	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien.	—	10.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 832019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svitthun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvarvs kapell, tlf. 849028 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kapell, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.30	10.30
MOLDE: St. Sunniva kapell, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

25 år overhyrde

Året 1931 vil bli stående som en av de viktigste milepeler i Den katolske kirkes historie i nyere tid i Norge. På våren dette året fant som kjent den omdannelsen av det kirkelige forvaltningssystem sted som av det landsomfattende Apostoliske Vikariat ga oss de tre innbyrdes uavhengige kirke-distrikter Oslo Apostoliske vikariat, Det apostoliske prefektur for Midt-Norge og Det apostoliske prefektur for Nord-Norge. Utviklingen hadde gjort det klart at én overhyrde i lengden umulig kunne makte å holde tilfredsstillende kontakt med en hjord så spredt og på et territorium så vidt og langstrakt.

De nordlige prefekturer er siden — henholdsvis i 1953 og 1955 — blitt opphøyet til Apostoliske Vikariater under egne biskoper, og Oslo Apostoliske Vikariat fikk i 1953 bispedømmes status med den hittidige apostoliske vikar som første residerende biskop i Norge siden Reformasjonen: Hans Høyærverdighet biskop dr. Jacob Mangers.

Det jubileum som nå skal feires henger altså historisk sammen med begivenheten i 1931, da det sto klart for alle at biskopsverdigheten ville følge over fra den apostoliske vikar for Norge til lederen av det utskilte Oslo Apostoliske Vikariat. Landet var på det tidspunkt uten noen katolsk biskop. Fra året før omdannelsen styrtes Kirken her av den unge pastor, senere monsignore Henrik Irgens, og det ble også hans oppgave midlertidig å forvalte det sydlige kirke-distrikt

i egenskap av Apostolisk Administrator. Etter en ærefull innsats kunne monsignore Irgens så på Kristi Kongefest søndag 30. oktober 1932 i en overfylt og festkledd St. Olavs kirke i Oslo tre frem i koret og lese opp det pavelige utnevnedokument som lød på at Den hellige stol hadde betrodd ledelsen av Oslo Apostoliske Vikariat til Hans Høyærverdighet monsignore Jacob Mangers, valgt til titularbiskop av Selja 12. juli 1932 og konsektrert til biskop 24. august samme år i katedralen i Luxembourg. I dag skulle den nye overhyrde ønskes velkommen og han selv ved denne første pontifikalmesse ta sitt opphøyede embete i høytidelig besittelse.

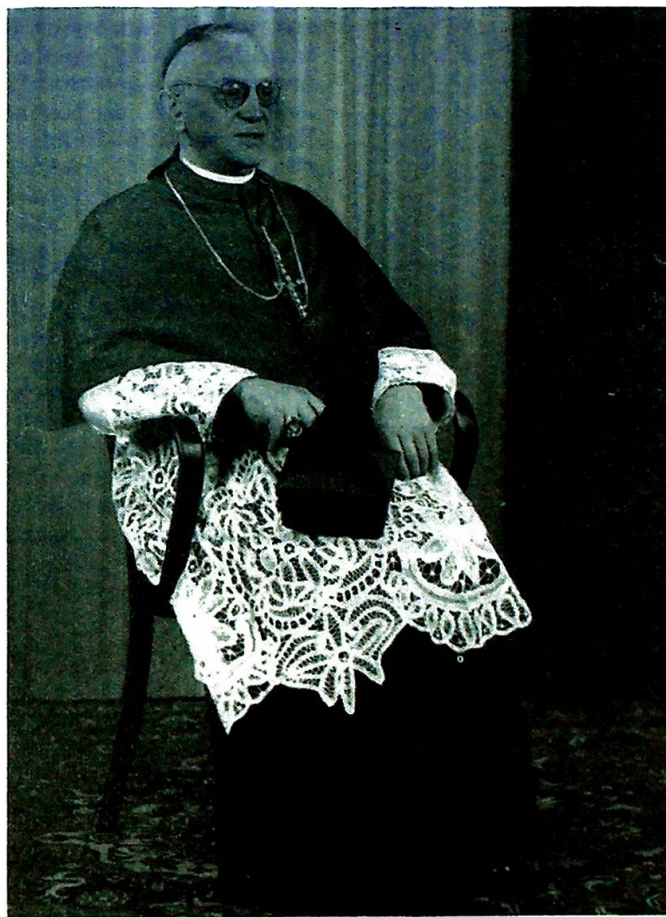
Det er denne begivenhet som på kommende Kristi Kongefest, søndag 27. oktober, skal minnes i alle bispedømmets kirker, med Hans Høyærverdighet selv som selebrant ved jubileumsmessen i hans biskopskirke i Oslo.

For annen gang skulle storhertugdømmet Luxembourg gi Norge en katolsk biskop. Den første var biskop dr. J. B. Fallize, som med sitt 35-årige virke som overhyrde i vårt land står som selve høvdingen i rekken Studach, Bernard, Fallize, Smit, Offerdahl, Irgens og Mangers.

Den nye luxembourger på bispestolen i Oslo ble født 18. mars 1889 i Stolzenbourg. Etter å ha gjennomgått noviciatet i Marist-patrenes ordenssamfunn, Société de Marie, studerte han filosofi ved Institut Catholique i Paris med etterfølgende doktorgrad og senere ved Dominikanernes teologiske fakultet i Rom, der pater Mangers også tok den teologiske doktorgrad i 1920, året for sin presbiterie. Det fulgte noen år i Holland som professor i dogmatikk, hvoretter han i 1925 kom til Norge. Det begynte med et halvt års opphold i Bergen for å komme inn i sproget og i norske forhold. Han ble deretter utnevnt til sogneprest i Haugesund med oppgaven å grunnlegge en ny menighet i denne byen. I 1931 ble pater Mangers forflyttet til Sta-

vanger, og det var som sogneprest her at han mottok sin utnevning til biskop.

At han sto usedvanlig godt rustet for det virke som ventet ham, var det bare en mening om. På forbløffende kort tid behersket han norsk som en nordmann, hadde skaffet seg inngående kjennskap til forholdene i det sydlige Norge, og som flittig benyttet predikant i menigheter og ordenshus også

Hans Høyærverdighet biskop dr. Jac. Mangers.

utenom de tre vestlandsbyer, hadde han vunnet hengenhet og tillit og høyaktelse i vide kretser. (K. Kjelstrup i sin bok «Norvegia Catholica».)

*

Det var imidlertid én som ikke delte den alminnelige begeistring for denne bispeutnevning: Det var biskopen selv. Han befant seg på det tidspunkt i Paris ved sin ordens provinsialkapitel. Kjent med utnevningen ble han først da han kom på et familibesøk i fødebyen Stolzemburg. Etter å ha forvisset seg om riktigheten av det han først tok for en dårlig spøk, dro han resolutt til Rom, oppsatt på å få den daværende pave, Pius XI, til å befri ham for den pålagte byrde og legge det krevende hverv «i tryggere hender», som han uttrykte det. På Olsokdagen, 29. juli, tre dager etter sin ankomst til Den evige stad, ble han, iført sin enkle ordensdrakt, mottatt av Den hellige far. Men Rom hadde talt, og den gamle pave trøstet den nyvalgte Apostoliske Vikar av Oslo med at hans byrder sikkert ikke ville overstige dem som påhvilde biskopen av Rom!

Det vil aldri bli glemt av dem som siden er kommet til å sortere under biskop Mangers, som geistlig eller leg, at han målte seg selv etter slike beskjedne mål før han tok bispevigselens ansvar på seg.

Under valgspillet «At alle må være ett» har han gjort sitt eget «mistillitsvotum» grundig til skamme siden han for 25 år siden tok fatt på sin gjerning, — i sin manndoms fulle kraft, 43 år gammel, moden for oppgaven, rede til hva offer som helst for sin hjord og sin Kirke, tilliten verdig.

*

Noen vil spørre: Hvorfor denne tale om offer og byrde? Sier ikke selveste St. Paul at den som trakter etter bispeembetet, trakter etter en edel gjerning! Til det er å si at apostelen føyer krevende betingelser til dette sitt bevingede utsagn. Videre er å merke seg at vår gode biskops lengsel gikk i en ganske annen, ja, i den motsatte retning. Han hadde jo søkt ordenslivets mer anonyme livsform, i personlig fattigdom og i undergiven lydighet, og i pakt med dette også forlatt sin vitenskapelige løpebane, sitt professorat, sitt fedreland med dets miljø gjennomsyret av ekte katolsk ånd og kultur. Lik alle de mange andre unge prester fra kontinentet som i tidenes løp har fulgt kallet til Norden, visste han at våre kirkelige forhold var små, at den altoverveiende del av folket står fremmed overfor Moderkirkens liv og lære. Alene et solid og rikt personlig åndelig depot og kjærligheten til Frelseren i Alterets hellige sakrament kan bære en gjennom den ensomhet og de skuffelser som venter, — og omgjøre dem til givende inspirasjon og nidkjær tjeneste for sjelene, få eller mange. Pater Mangers var en av disse hvis åndelige depot var særlig rikt og tilgjengelig. Med liv og sjel hadde han gått opp i den praktiske prestegjerning for å være med å gjenreise Fedrenes kirke i sitt nye fedreland. Han elsket oppgaven, elsket nøysomheten som henger sammen med den med et glad sinn, og lot alt som kom i hans hender tjene Kirken.

Men så beskjeden kan altså et menneske bli at det helt tar feil av seg selv når det stilles overfor utkåring og ære. Det var jo nettopp de egenskapene den nyvalgte biskop selv mente seg ikke å ha, som utpekte ham til den mest skikkede: Hans sikre grep på Kirkens funksjon innad og utad, hans solide lær-

dom, hans taktfulle og verdige fremtreden som en alltid *Kirkens* mann. Aldri har likevel han følt seg for stor til å lære, søke råd, tie og tåle. Det er derfor han selv i så velsignet grad er blitt den sikre lærer, den gode rådgiver, den kloke kirkerettstolker, den inspirerende taler, den tålmodige, overbærende og forsonende hyrde.

Da krigsoverfallet stilte Kirken i Norge i et dilemma som få menn fikk føle hårdere enn vår biskop, viste han til fulle hvilken lit vi kunne sette til ham. Hans vandringer til Victoria Terrasse var mange og tunge. Men maktens menn måtte gi opp overfor denne enkle og helstøpte kirkefyrste. Her vraket han sin skattede vilje til forsoning og løftet den opp til et rankt enten-eller. Her var han Pavens og Kongens mann forenet i en person. Det er derfor han også med slik verdig rett kan bære St. Olavsordenens kommandørkors ved siden av sitt bispekors.

Vi kan uten smeskeri si oss stolte over vår jubilerende biskop, uten omsvøp forsikre ham om vår kjærlighet, takknemlighet og hengivenhet. Han vil på jubileumsdagen bli hyldet ikke bare som kirkebyggeren, men som den som i 25 år trofast *har stått vakt om Kirken* i vårt land — langt utover sitt eget bispedømme og også utover dem som direkte står under hans bispestav.

Ad multos multosque annos, Reverendissime ac Excellentissime Domine!

I.H.K.

Bispedømmets prester til egen jubileumsfeiring

Da bare et fåtall av Bispedømmets prester har anledning til å være til stede ved feiringen av Bispejubileet søndag 27. oktober, har Hans Høyerverdighet innbudt samtlige prester til en mottagelse torsdag 24. oktober i Bispegården. Om aftenen kl. 19 vil Jubilanten forrette pontifikalmessen i St. Olavs kirke og sogneprest dr. G. Vranken, Haugesund vil holde festprekenen.

Alle er hjertelig velkommen til gudstjenesten.

BISPEJUBILEET PÅ KRISTI KONGEFEST Søndag 27. oktober

DAGENS PROGRAM I OSLO:

- Kl. 11.00: Jubileumsmesse i St. Olavs kirke. Biskop dr. Jac. Mangers selebrerer og preker.
- Kl. 13.00: Presteskap, ordenssøstre og menigheter/eller representanter innbys til festlig sammenkomst i gymnastikk-salen, St. Sunniva Skole, for å hedre den jubilerende Overhyrde.
- Kl. 19.00: Pontifikalandakt med «Te Deum» i St. Olavs kirke.

UNGDOMSDAGENS PROGRAM I TILSLUTNING TIL BISPEJUBILEET:

- Kl. 8.30: Felleskommunion i St. Olavs kirke. Etterfølgende frokost i Foreningslokalet.
- Kl. 20.00: Festmøte i Foreningslokalet. (Entre kr. 2.)

Kirkefyrste og dombygger

800-årsminnet om skaperen av Trondheims domkirke, erkebiskop Eystein Erlendsson

Norges første store kirkehøvding, erkebiskop Eystein Erlendsson, førte som valgsprog: «Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae» (drukket av selve kilden smaker vannet best) — visstnok ment som en dobbelt-allusjon til Den hellige skrift og til St. Olavsbrønnen i oktogonalen, han selv bygget. Devisen passer for øvrig på hele mannens livsverk. Han søkte inn til selve kildeveldet, enten det var kirken som institusjon eller den sakrale byggekunst som ble beriket ved hans handlekraft og skaperglede.

Vi kjenner ikke Eysteins fødselsår, men han kan ikke ha vært meget eldre enn kong Inge Haraldsson Krokrygg (f. 1134), som han til å begynne med var hirdprest og skriftefar for og alltid i stor yndest hos. Eystein var en lærd og høyt kultivert mann som hadde studert i Canterbury og i St. Victor i Paris og han var av fornem og stor ætt. «De fleste stormenn i Trøndelagene var forbundet i frendskap eller i svogerskap til ham, men alle var hans fullkomne venner», sier Kongesagaen. Det falt derfor som en naturlig selvfølge, at Eystein overtok Nidaros erkestol etter Jon Birgeron i 1157.

Det viste seg snart, at han var mannen som skulle reise kirken i Norge til en makt og prakt som var mer enn en avglans av, hva kirken var i andre land. Den nye erkebiskopen var ikke bare en fremragende prelat men en kirkefyrste i ordets rette forstand, en klerikal administrator av rang med en jernvilje og urokkelig mot. Det første han sørget for var å øke kirkens inntekter i ganske vesentlig grad. Peterspenningen eller Roma-skatten og Olavskót, d.e. Olavskatten som også ble kalt plogskatt eller heitafé, fløt under hans primat langt rikeligere inn enn før og sagefallsøren (kirkebøtene) ble pålagt til det dobbelte.

Kjøpslåing mellom mitra og krone.

Betegnende er Snorres referat av kjøpslåingen mellom erkebiskopen og Erling Skakke i Bergen i 1163, da høvdingen ville ha kirkens primas til å krone sin lille sønn Magnus. Erling hevder på sin side, at erkebiskopen har vært vel grådig med sagefallsøren, Eystein på sin, at Magnus Erlingsson ikke er kongebåren og legitim, om enn moren er kongsdatter. Etter en lang hestehandlerdebatt blir det endelig overenskomst, og den verdslige makt konkluderer med følgende ord: «Styrk I Magnus til hans rike, således som I har lovet, så skal jeg styrke Eders makt i alt som kan være den til gagn».

Men kirkens sanksjon av Magnus Erlingssons kongevalg ble dyrekjøpt. «Norge ble dermed omgjort til et valgrike med fem geistlige kurfyster», sier Dahlmann i «Gesch. von Dänemark». Erkebiskopen og hans underordnede biskoper fikk ved overenskomsten en slik innflytelse på et kongevalg, at kleresiet siden etter eget tykke kunne velge de konger som var mest villige til å øke kirkens makt og velstand. Men ikke mange årene etter kom den geniale eventyrer kong Sverre til landet,

Bispehodet som muligens er et samtidig portrett av erkebiskop Eystein. (Gammel domkirke-skulptur.)

og han som selv var prestelært bad ikke erkestolen pent om sin kongekrone. Det var ham tvert imot meget om å gjøre å bremse på hierarkiets maktutfoldelse, og noe av det første han foretok seg var å erklære overenskomsten av 1163 for opphevet og Magnus' kongevalg ugyldig.

Så underlig det høres, ble Sverres opptreden den indirekte årsak til, at domen i Trondheim ble Nordens største og praktfulleste kirkebygning. Erkebiskop Eystein var jo for kong Magnus og måtte i 1180 flykte til England. Etter 3 års forløp vendte han tilbake til Norge igjen og forlikte seg med Sverre. Men under sitt eksil var han blitt betatt av den nye pompøse gotiske byggestil og la planene for det storverk som for alle tider har kastet glans over hans navn — den herlige gotiske dom vi kjenner som Trondheims domkirke. De siste 5 år av den store prelats liv var helliget dette skjønne arbeid, og hele sin ubehendige virkelyst, kunstsans og skapertrang la han ned i det.

Erkebiskop Eystein hadde jo bygget meget på sin domkirke også før Englands-eksilet. Da det ved hans tiltrøden i 1157 ble besluttet å opprette et Nidaros domkapitel av 24 kanniker, som hver burde ha sitt alter i domen, var det klart at Olav Kyrres gamle Kristkirke — selvskreven til erkebiskopkirke som setet for St. Olavs helgenskrin — var alt for liten og måtte undergå en betydelig utvidelse. Den enskipede Kristkirke ble stående som kor, og Eystein lot dens vestvegg bryte ned og bygget foran den et mektig normannisk (romansk) tverr-

skip med et rundbuet galleri og over det en av søyler innfattet vindusrekke. På østsiden av tverrskipet anla han to kapeller med småkapeller over og begynte oppførelsen av et etter tverrskipets dimensjoner anlagt treskipet normannisk langhus mot vest og videre et sakristi på korets eller Kristkirkens nordside. Det var for å skaffe plass for disse byggearbeider, at han i 1178 lot Harald Hardrådes Mariakirke flytte til Elgeseter. Men et par år senere måtte den byggeglade erkebiskop som sagt rømme landet og etterlate sin kirke i ufullendt stand — for så å komme tilbake og fremme det grandiose byggverk i nye, større og rikere former.

Den gotiske byggestil eller spissbuestilen ble i 1174 overført til England av den franske byggmester Guillaume de Sens, som fra da av var sysselsatt med gjenoppbyggingen av den brannlidte katedral i Canterbury. Det kan ikke være tvil om, at erkebiskop Eysteins flukt til England først og fremst førte ham til dette hans ungdoms studiested og at det var der han fikk inspirasjonene til sine fremtidsplaner for Trondheimsdomen. Den berømte oktogenen eller domens høykor er nemlig sterkt påvirket av høykoret i Canterbury-katedralen og mange andre arkitektoniske kunstmotiver i Norges hovedsanctuarium har sine direkte forbilder i de gotiske katedralene i Lincoln og Lichfield.

Erkebiskop Eysteins domkirkeplan var: Det normanniske tverrskip, som han hadde bygget før, skulle bli stående som det var, men koret — dvs. den gamle Kyrrekirken — måtte rives for å gi plass til et treskipet gotisk langkor. En oktagon eller ottekant, formet etter den såkalte Becket-Crown i Canterbury med korbue og slanke pilarer som bærer spissbuer i sakral krets rundt helgenlikets alterplass, skulle danne et verdig høykor for domen. Når langkoret og høykoret var ferdig, måtte så det påbegynte vestre normanniske langhus rives igjen for å gi plass til et treskipet gotisk langhus, svarende til det nye langkors dimensjoner og forhold, og det i rundbuestil påbegynt sakristi skulle overdekkes med spissbuede hvelv.

Eysteins personlige innsats som byggherre.

Vi kan inndele Trondheimsdomens genesis i følgende 4 hovedbyggeperioder: Olav Kyrres kirke, Eysteins normanniske del, Eysteins gotiske del og Sigurds vestskip. Hvor meget erkebiskop Eystein rakk å bygge innen sin død i 1188 vet vi ikke så sikkert. Det er på det rene, at han fikk sakristiet helt ferdig, for han ble selv bisatt i det. Videre at han ikke kom så langt som til vestskipet, for det ble påbegynt av erkebiskop Sigurd Eindrisedon i 1248. Men vi kan trøstig gå ut fra, at en vesentlig del av langkoret og oktogenen reiste seg under Eysteins egen kyndige ledelse.

L. Dietrichson bemerker om de partier av domen som kommer inn under Eysteins personlige virke som byggherre: «Vi erindrer kun om, at Octogonen har faa Sidestykker i ornamental Herlighed, om at Olavsbrønden der sagdes fremsprungen der, hvor Olavs Lig først havde hvilet, nu blev draget ind i Octogonens Ydermure, der forsynedes med tre Kapeller og en Gjennemgang til Sakristiet, og at det nye treskibede Kor med fem Piller paa hver Side fik en pragtfuld Forhal paa Sydsiden mod Erkebispegaarden, den s.k. Kongeindgang, der rigtigere burde kaldes Erkebispens Indgang, at et prægtigt Galleri (Triforium) drog sig henover Pilleradernes Spidsbuer, og over dette Galleri aabnedes en øvre Vinduesrække (Clerestorium) i Overensstemmelse med Tværskibets og det planlagte Vestskibs, samt at et mægtigt firkantet

Hovedtaarn med indre spidsbuede Galerier løftede sig over Krydset. Over hele Koret og under Taarnet spændtes mægtige spidsbuede Hvælvinger». — Legger vi til, at hovedplanen, den arkitektoniske og kunstneriske inspirasjon, sjelen i det hele var Eysteins, og at han også hadde bygget det normanniske tverrskip som ennå står der i sin elegante rundbuestil, er det ikke for meget sagt, at han var domens egentlige grunnlegger og skaper. —

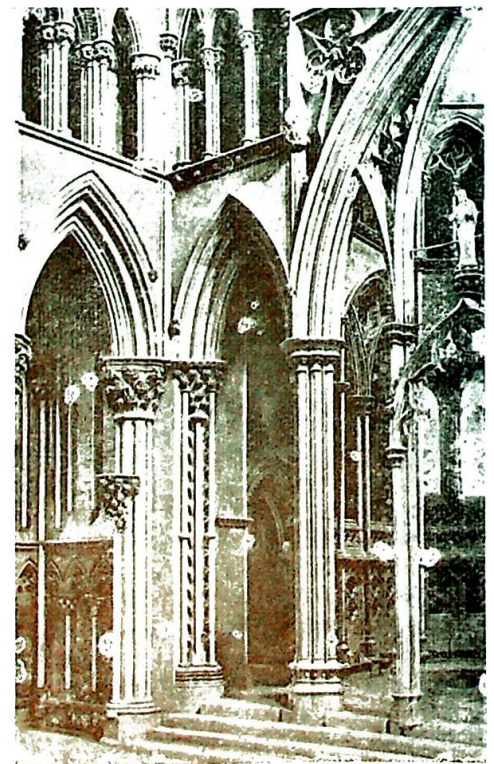
Erkebiskopen på nært hold.

Langt ut over landets grenser var erkebiskop Eystein navnkundig som en «praelatus illustris», og Roma ga ham titelen «det apostoliske setes legat», en verdighet som var ment som en utmerkelse for ham personlig og som ble knyttet til selve erkebiskopembedet først med Aslak Bolt i 1434. Men det er bevart mange småtrekk fra vår store dombygger og kirkefyrstens liv, som viser oss Eystein fra en svært menneskelig side og som et barn av sin tid. Vi skal nevne et par av dem.

Iflg. «Corpus juris canonici» henvendte erkebiskop Eystein seg omkring 1176 til pave Alexander III for å skaffe nordmennene tillatelse til å fiske på søn- og helligdagene, bortsett fra de store høytider, en lempning i kirke-loven som ble opptatt i Frostatingsloven med særlig hensyn til sildefisket.

I «Passio et Miracula Beati Olavi» (Olavlegendariet) forteller Eystein selv, hvordan han ved å påkalle Hellig Olavs navn på en særlig underfull måte ble reddet fra å bli slått ihjel, da det stillas styrtet sammen, som han var klatret opp i for å inspisere byggearbeidet på oktogenen.

Olavlegendariet har videre en pussig legende, som Eystein har fortalt etter selvpoplevelse og som skal vise, hvordan helgenen ikke bare sørget for vær og vind og gode avlinger, men også tok seg av husdyrene. Fra Frosta i Trøndelag kom bonden Jostein med en 3-års okse til domkirken. På erkebispens spørsmål om, hvorfor han brakte så stor en gave, svarte bonden, at han hadde hatt

En vinkel av koret i Trondheim Domkirke — pillarer og spissbuer i grandios streben mot det høye hvelv.

Over troens terskel

Graham Greene's «Drivhuset» på Nationaltheatret

Av pater Hallvard Rieber-Mohn O.P.

For annen gang har Nationaltheatret — denne gang først i Europa! — latt oss møte dramatikeren *Graham Greene*. Forrige gang var i 1953, da «Det siste rummet», med sin skarpe tendens mot skilsmisene, vakte adskillig fruktbar forargelse. Også denne gang er Graham Greene ute for å provosere til litt uavhengig og fordomsfri tankegang, i et miljø og i en tid hvor det i stadig større grad er metafysikeren som synes å være den egentlige «radikaler».

«Drivhuset» er i det rent ytre nærmest bygget opp som et fikst kriminalskuespill av psykologisk legning, med adskillig spenning frem mot «løsningen». Men behendig lar Greene det skifte karakter underveis, slik at dramaet hever seg til en *sjelens* detektivhistorie, en studie i troens terskel i menneskesinnet. Og her har Greene særdeles dype verdier å forsvare, og taler inntrengende som bare han kan gjøre det, om troens mysterium.

Henry Callifer, en gammel ateistisk forfatter, ligger for døden. Familien er tilkalt, bortsett fra hans bror William, som er katolsk prest og *persona non grata* i denne vantro forsamling, og den yngste sønnen James. James kommer allikevel, det er første gang på tredivde år at han setter benene i sitt barndomshjem: Av en eller annen uforklarlig grunn har familien sett på ham som en utstøtt. Det er noe i veien med James' sinn, han lider under at hele barndommen ligger i mørke for ham, han husker ikke, men begynner å ane at bak dette glemselens jern-teppe ligger noe som forklarer familiens holdning overfor ham.

James blir nektet adgang til farens dødsleie,

uhell med krøtterne sine i 7 år på rad. Enten døde kalvene for ham eller så tok ikke kyrne kalv i det hele tatt. Etter gode granners råd gjorde Jostein da det løfte til Hellig Olav, at han hvert år ville ofre til helgenen den første-fødte oxen på fjøset. Første kalven alte han så å si opp for Hellig Olav! En 1-åring og en 2-åring sto hjemme for å bli fødd opp, 3-åringen kom han som sagt med nå. Men på de tre årene siden han ga løftet, hadde det kommet 12 nye kalver på fjøset hans, så det lønnet seg nok å stå seg godt med Hellig Olav, mente Jostein. — Vi synes gjennom fortellingen å høre erkebiskopens egen glede over denne troskyldige gave.

I 1229 erklærte et provinsial-kollegium i Trondheim Eystein Erlendsson som helgen, men det lyktes så vidt vites ikke å bevege Roma til å kanonisere ham. Men da Trondheimsdomens skatter og hellige klenodier etter reformasjonen i 1537 ble ført til Danmark, nevnes erkebiskop Eysteins (helgen) skrin sammen med St. Bernhards og St. Olavs blant det røvede inventarium, så det må vel også ha vært av sølv eller smykket med edelt metall og kostbare stener.

John Frey.

Graham Greene.

moren vil for enhver pris hindre et møte mellom far og sønn. Hvorfor? Hun vet svaret, hun kunne fylle ut tomrommet i sønnens sviktende hukommelse, men hun vil ikke. Der er noe i sin manns minne som hun verner om ved å tie. James må søke sannheten annetsteds. Med psykiaterens og sin nises hjelp greier han å føre trådene tilbake til drivhuset nede i haven. Der hendte der *noe*, for tredivde år siden, som det nå blir en livssak for ham å bringe klarhet i.

Gartnerens hustru og hans onkel presten kan fortelle hver sin bit av historien, og nå ser vi et eien-dommelig mønster ta form under våre øyne. James hengte seg i drivhuset da han var 13 år gammel, i en desperat barnefortvilelse over å bli slitt istykker mellom onkelen og hans tro på den ene side og faren og hans ironiske vantro på den annen. Gutten var død da de skar ham ned. Men i sin fortvilelse knelte hans onkel, presten, ned ved den livløse kroppen og ba: «Ta det kjæreste jeg har, Gud, ta min tro, men la ham få leve.»

Og det var det som skjedde: Gutten levde, og presten «døde», åndelig talt, i hans sted, det vil si: mistet troen og gikk fortvilelsen og alkoholen i vold. Legen og fritenkerne mener at gutten bare lå i coma, og simpelthen overlevet et selvmordsforsøk. Også presten selv er kommet til den slutningen. Men erindringer om hva han faktisk sa til Gud i det fortvilede øyeblikket i drivhuset vekker ham til et nytt syn og en ny tro. Og James selv tror på miraklet, fordi han har sett sin onkel presten i hans dypeste fornedrelse, han har sett «dette værelse som troen har forlatt, dette rom som Guds spor leder bort fra.»

Da James kommer til familien med dette, vil de sperre ham inne som sinnssyk. Men James er, åpenbart for alle som kan se, fri og rolig for første gang i sitt liv, og har overskudd nok til å bøte på sitt sønderbrutte og mislykkede ekteskap. Og endelig taler moren, endelig innrømmer hun at den avdøde fritenkeren Henry Callifer selv må ha trodd på miraklet, men skjøv det fra seg og lot seg beskytte mot dette levende gudsbevis som hans egen sønn nå var blitt i hans øyne. Livsverket, den tørre rasjonalistiske avhandlingen om kristendommens «be- drag» som ble solgt i «tre eksemplarer til utlandet», gikk foran alt. Fru Callifer tror ikke på miraklet, men hun sier en av dramaets nøkkelreplikker når hun i siste akt utbryter: «Joda, familien Callifer vet alt. Det gikk enda an å tvile på Guds eksistens

slik som din bestefar gjorde, på Darwins tid. Men min generasjon tvilte ikke. Vi visste at han ikke fantes, og dermed var det slutt på friheten. Jeg tror ikke på dette miraklet, men jeg er ikke sikker lenger, ingen av oss er sikre.»

Og skal vi tro anmelderen i «The New York Times», Brooks Allison, så la Graham Greene noen ord i fru Callifers munn da stykket ble spilt på Broadway, som jeg ikke husker fra Nationaltheatret, noen ord med usedvanlig dyp gjenklang i vår viten om det å være menneske: *When you can't be sure, you are alive*: Det er når en ikke er så skrår sikker lenger, at en virkelig begynner å leve. Troens og livets risiko dekker hverandre.

*

Forestillingen på Nationaltheatret er først og fremst en seier for iscenesetteren, Gerda Ring. Hun har gått til dette tildels fremmedartede stoffet, hvis «katolske» tankebaner mer enn én av teaterkritikerne ojer seg over, med intelligent innlevelse og forståelse. Resultatet er en fast oppbygget og klart anskueliggjort forestilling, hvor spenningen ganske særlig i den sterke annenakten når en intensitet som er ytterst sjelden i teatersalongen. Peter Magnus' gode muntlige oversettelse flyter friksjonsfritt, Chr. Stenersen's dekorasjoner imøtekommer utmerket Greene's høyst suggestive sceneanvisninger og Lita Prahls kostymer er treffsikkert av den art som forteller en god del av personenes historie før de overhodet har åpnet munnen.

Og fremfor alt er rollebesetningen uten noen påviselig svikt, og med tildels ypperlige prestasjoner i hovedrollene. Arne Bang-Hansen, som vi noe ensidig kjenner som en stilsikker karakterkomiker, har her noe av et gjennombrudd i det alvorlige rollefag. Den urolige, nevrotiske James gjør han meget overbevisende, med det virkemidlenes måtehold som kjennetegner den virkelig sikre scenekunstner. Den vanskelige overgangen fra nevrose til fred, det vil si: fra 2. til 3. akt, lar en kanskje noe mere kold, men for en god del skyldes det en svakhet som faller på forfatterens kappe: Greene har åpenbart strevet hårdt, og ikke helt vellykket for å unngå et kunstnerisk anti-klimaks etter den fremragende annenakten. Denne siste domineres helt av Kolbjørn Buoen's ruvende tolkning av pater William Callifer — en særdeles sterk blottlegning av en menneskelig tragedie. Ada Kramm får oss til å tro på den merkelige blanding av smerte og tørke og lojalitet i fru Callifers sinn, Bab Christensen spiller fint og diskret James' fraskilte hustru, og Axel Thue presterer dette vanskelige å spille et farveløst menneske, James' bror John, alt annet enn farveløst. Stein Grieg Halvorsen er en lun og klok bjønn av en psykiater, så beroligende som om han satt ved analyse-sofaen hver dag. Og Børseth Rasmussen, som tidligere har vist sitt sikre grep på fanatiker typer, spiller Henry Callifer's ateistiske venn og yndlingsdisippel, legen dr. Baston, så lojalt at vi synes hans mester og ideal selv har vært på scenen, enda vi aldri får se ham. Og endelig — som et befriende smil i så megen dyster sjelenød — ser vi Kari Sundby lage et infamt sikkert portrett av en foretaksom og snusfornuftig teenager av en jentunge, som med telegrammer og lytting ved dørene

BLIKK på TIDEN

En misforstått jesuitt.

■ En skarpskodd jesuitisk (i ordets riktige mening!) logiker er nylig dukket opp som en fremmed svale — eller skal vi si høk? — i vår tynne filosofiske debatt. Det gjelder britten pater C. F. Copleston — professor i filosofi ved Heythrop College. Cappelens forlag har hatt den utmerkede idé å oversette en radiodebatt fra BBC mellom ham og den gamle agnostikeren Bertrand Russel, omkring Guds eksistens. Det lille heftet — som forklarlig nok er kommet i «Cappelens upopulære» — har først og fremst sin interesse som en konfrontasjon av to karakteristiske åndstyper og tenkesett, hver med sin store tradisjon i ryggen. Det er i første rekke problemets formulering som interesserer her, de to ulike opplegg til et tankemessig arbeide med Gudsbegrepet.

Man kan forsåvidt beklage at avis-redaksjonene automatisk synes å oversende en bok med titelen «Om Guds eksistens» til anmeldelse hos avisenes geistlige medarbeider. Problemstillingen er her filosofisk, ikke teologisk, og den prinsipielt avvisende holdning luthersk teologi inntar overfor et filosofisk arbeide med Gudsidéen gjør at forståelsen for den thomistiske tankegang i pater Copleston's argumentasjon followelig må bli temmelig kort. Prisverdigst er for så vidt dr. Per Lønning's åpenhjertige innrømmelse av å måtte forkaste selve utgangspunktet («Morgenposten» 3. oktober) ut fra en forvirrende sammenblanding (den stammer ikke fra pater Copleston, men fra Luther!) av det filosofiske og det teologiske Gudsbegrep.

Lite heldige er teologene Arne Fjelberg («Morgenbladet» 17. september) og Arvid S. Kapelrud («Dagbladet» 24. september) som begge forbauser oss ved å skyve pater Copleston i skoene et argument — det såkalte «ontologiske» gudsbevis — som hans store læremester, Thomas av Aquin, hadde tatt livet av allerede i det 13. århundre. Det hender at en fremmed åndsimpuls kan virke som en liten sten kastet ut i et stort tjern: den skaper ringer i vannet. Her sier det dessverre bare «ploff»!

Sukker i sementen.

■ Våre kunnskaper i bygningsfagets finesser kan rummes på en lillefingernegl, derfor var det nytt for oss at sukker i sementen (om noen skulle finne på å bruke sukkeret til det!) er nok til å ødelegge en kjempemessig jern-betongkonstruksjon. Det er forlagsbokhandler Sven Damsholt som i det danske «Dagens Nyheder» (14. september) bruker dette utmerkede bilde for å si oss at pornografien er et farlig sukker i den kjærlighetens sement som holder familiens og samfunnets lykke og likevekt sammen. Pornografi imøtekommer og oppmuntrer en erotikk som er på avveier, fordi den er løsrevet fra sitt naturlige formål — pornografi tjener bare til å nære og utvikle en oppfatning av kjønnslivet som er menneskelig

bringer handlingen i driv hver gang det kunne true med å bli for mange ord. I to støtteroller gjør Unni Torkildsen og Magne Bleness sitt til at denne stramme og velgjørende kultiverte forestillingen virker så gjennomført god. Gå og se den!

H. Rieber-Mohn.

nedverdiggende, fordi den har satt den biologiske drift i den ansvarlige kjærlighets sted:

«Det er paa baggrund af dette alvorlige forhold, vi maa tage stilling til de pornografiske bøger.

Pornografi er en beskrivelse af kønslivet, som virker seksuelt ophidsende; og fordi ophidselsen er uden sammenheng med kønslivets formaal paa den konkrete handlings plan, men dyrker seksualiteten som en værdi i sig selv, er den forkert. Pornografi er en psykisk hormonindsprøjtning, der straks giver udslag i det fysiske — en unaturlig potensering. Pornografien er skadelig, fordi den er med til at forskybe den ønskelige balance i sammenhængen: aandens styring af kraften — kærlighedens styring af kønslivet. Derved belaster den de unge, for hvem det i forvejen er svært nok at holde det rigtige sigte; den svækker ægtefællers bestræbelse for troskab mod hinanden, fordi den med sin kunstige potensering kan rejse et krav hos den ene, som den anden ikke i øjeblikket kan imødekomme — og saa er ægteskabets stabilitet truet.

Kan pornografien give os noget positivt? En klat mager ophidselse, lidt surrogat for glæde maaske. Det kan stimulere udelevede menneskers libido — ikke sunde menneskers, de henter deres seksuelle glæde i livet og ikke i beskrivelser af det.»

Det er den sunne sans og menneskeforstand som taler ut av dette resonnemanget. Desto mer slående er det at det på oss nord for Skagerak virker nesten nytt — som om der med de myriader av ord, ord, ord i vår egen pornografidebatt overhodet ikke var blitt sagt noe så selvfølgelig sant.

Liturgisk vantrivsel.

■ Over hele kristenheten, både den protestantiske og den katolske, har der i årene etter siste verdenskrig foregått en rik liturgisk fornyelse og oppblomstring. Norsk luthersk kristendom står underlig fjernt og utenfor i forhold til denne bevegelsen. En håndfull by-geistlige som aner dens bredde og betydning i den øvrige kristne verden strever nokså forgjeves med å vekke forståelse for liturgiske verdier og uttrykksformer. At de arbeider mot strømmen fikk man inntrykk av, ikke bare gjennom debatten omkring gudstjenesteordningen nylig, men også gjennom den megetsigende opinionsbølge som tvang Kringkastingen til å ta bort de liturgiske andakter.

Et slående inntrykk av den isolering som uvegerlig vil bli følgen for norsk protestantisme, får vi ved å lese en artikkel om det lutherske verdensforbundets møte i Minneapolis sist sommer («Nationen» 4. oktober). Her beklager pastor Erling Gilje seg over det sterke liturgiske innslaget i møtene:

«Når vi snakket med de amerikanske lutheranere etterpå, var det meget vanskelig å få rede på hvem som stod bak dette sterke liturgiske innslaget. «Det kommer ikke fra oss», sa noen. «Er den nye alterboka slik, skal vi iallfall ikke bruke den i vår menighet», sa andre.

Det var ikke nok med denne liturgiske åpningen. Hver dag skulle begynne og slutte med liturgisk gudstjeneste. I programmet var disse benevnt med tre ord, som ytterst få kjente betydningen av: Matins, suffrages og complines. De skal visstnok bety henholdsvis «morgenbønn», «forbønn» og «den siste bedetime i et kloster». Det var klart at de fleste av deltagerne ikke likte disse åpnings- og avslutningsandakter. Færre og færre møtte fram om morgenen, og flere og flere forlot forsamlingen før liturgien tok til om kvelden. Det verste ved disse andakter var kanskje at de fortrenget virkelige andaktsamvær, som alle ville ha satt pris på. Riktignok begynte dagen klokken 8 med bibeltime og bønnemøte. Men både var dette for tidlig for de fleste, og dessuten var disse andaktene lagt til et annet lokale. Det hadde vært bedre om de liturgiske andakter hadde vært lagt til et annet lokale. Så kunne de som ønsket det deltatt i dem, og en kunne fått en mer samlet åpning og avslutning på dagen i hovedsalen i Auditorium.

Som sagt, ingen ville vedkjenne seg fadderskapet til alt dette liturgiske. Men faktum er at liturgien stadig har fått større plass i mange lutherske kirker i Amerika — og i andre land. Det er en tendens som neppe vil ene. Den vil heller splitte.»

De klare linjer.

■ Lørdag 28. september holdt rektor Carl Fredrik Wisløff foredrag i Det Norske Studentersamfund om «Toleranse i stat og kirke». Det var en forsåvidt oppsiktsvekkende avgjort krigerklæring til statskirkesystemet, og når aftenen sikkert innebar noe av en psykologisk seier for foredragsholderen, skyldes det ikke bare hans klare og energiske fremstilling av et ellers ille forvrøvlet og tåkelagt problem, men også den naturlige prestisje en erklært fiende av de tvetydige kompromisser måtte få i en så ungdommelig forsamling. For et mer teologisk forum kunne det vært meget å si til rektor Wisløffs tillit til bekjennelsen, som en effektivt fungerende norm i lutherdommen. Men i hans intelligente kritikk av de profane fordommer som kreti og pleti etterhvert er kommet i vane med å dikte inn i statskirkebegrepet, var det ikke vanskelig å følge ham. Så meget mer som Studentersamfundets styre med adskillig sans for program-sammensetning, hadde latt ham få følge av ingen ringere enn Søren Kierkegaard, geniet blant statskristelighetens mange kritikere. Et uttrykk for de profane myndigheters utrolige anmasselse overfor kristendommen innenfor selv et nokså demokratisk statskirkesystem ble av rektor Wisløff, med sardonisk skadefryd, utlevert til forsamlingens vantro latter. Det er hårreisende nok til at også vi, på vår trygge gren, registrerer det som et symptom på den totalitarisme på gummisåler som finnes selv i de beste av demokratier. Kilden er «Arbeiderbladet»s leder for 16. januar i år, og vi har selv gått ens ærende til Youngstorget for å forsikre oss om at sitatet faktisk stemmer:

«Vi vil bare slå fast at etter hele sin oppbygging er ikke kirken noe utenfor den norske stat, den er den norske stat. Kirkens frihet er statens frihet, det vil si folkets frihet til å lede kirken.»

Slå den!

Fr. Candidus.

Troens enten-eller

Kristian Schjelderup: «Den grunn jeg bygger på.» Land og Kirkes forlag.

Så er den kommet den boken mange ventet på: Kristian Schjelderups «Den grunn jeg bygger på».

Bakgrunnen for boken er kjent nok: Helvetesdebatten og angrepene på ham i den anledning. Biskop Schjelderup har verdig unnlatt å svare på angrepene. Nå kommer denne boken som hans indirekte svar. Verdigere kan ikke svaret gis. I boken møter vi et edelt menneskesinn som hverken tar troen eller ansvaret lettvent. Vi finner at den stillferdige, fine analyse av hva et livssyn er og må være gjør enhver bokstavtreldom til skamme.

Men til tross for hva som her ligger bak av ønske om og redebon vilje til fremstilling av en positiv tro på grunnlag av årelange studier, meditasjoner og inngående analyser av troens kilder, synes forfatteren bare å nå frem til forhengtet, foran en lukket dør hvor nagende tvil holder ham ute. For det tragiske ved denne boken er jo nettopp at selve titelen blir et motsigelsens tegn. Er boken lest, sitter en uvilkarlig igjen med det spørsmål: Hvor er da den grunn forfatteren forsøker å bygge på? Er den å finne i det personlige håp? I ens egen lengsel? I ens personlige livssyn? I en indre opplevelse — tross fornuftens tvil — av det åndelige samliv med Jesus Kristus? Noe fast holdepunkt tegner seg ikke i det landskap som er bokens. Man sitter igjen med et inntrykk av at det her forgjeves letes etter en tro forfatteren

RADIO

spørsmål og svar

Ved stud. theol. Erik W. Strøm.

Under denne rubrikk besvares tilsendte spørsmål i forbindelse med religion og moral i en norsk sending over Vatikanets Radio den fjerde onsdag i hver måned. Sendingene finner sted kl. 16.45 over bølglengdene 19.84, 25.67, 31.10 og 41.20 meter. Adressen er: Vatikanets Radio, Vatikanet.

SØLIBATET

• En danske har sendt oss følgende spørsmål: **HVORFOR LEVER DE KATOLSKE PRESTENE I SØLIBAT?**

Svaret er først og fremst dette: Det er Kristi egen vilje at hans prester skal leve i ugift stand. I Mattheus-evangeliet uttrykker han klart hvor høyt han verdsetter at et menneske forsaker alt for å gå i hans tjeneste: «Enhver som forlater sitt hus, sine brødre eller søstre, far eller mor, hustru eller barn, eller marker for mitt

prøver å overbevise seg selv om at han har. Og han gjør det i dødsens alvor, derom er det ingen tvil.

Likevel, det er bruk for en personlighet som biskop Schjelderups. Han minner oss med denne boken, som også ellers i skrift og tale, om at i ethvert samfunn er det behov også for den dødsens alvorlige, ærlige tviler. For han skal vise de likegyldige og sløve, og også de selvsikre bokstavens treller, at forholdet til Gud skal intet menneske ta lettvtint. Og en skulle tro at i et samfunn hvor subjektivismen settes i høysetet i en slik grad som i den norske statskirke, kan heller ikke en biskop Schjelderup unnværes. Hans forkynnelse (boken inneholder seks prekener) er lødig, aktuell, rammende, ja, gripende. Der hvor Schjelderup henvender seg til andre, er han positiv. Det er innad det negative råder, dvs. i redegjørelsen for sin egen trosholdning. Det virker som om han i all sin kjærlighet til sannhet og objektivitet er så engstelig for å være subjektiv, at han ikke makter å finne frem til et klart standpunkt. Det er som om selve troskapen mot sannheten er blitt til et kors.

For biskop Schjelderup er Jesu ord: «Salige er de fattige i ånden» ingen lette ord. Nei, da er det lettere for alle dem som, lik små barn, ikke behøver å tomle med problemer de hverken kjenner, fatter eller har forutsetninger for å fatte. Schjelderup kan i så måte ikke bli den fattige i ånden. Hans klare analytiske hjerne, hans omfattende historiske og teologiske kunnskaper er snarere blitt anstøtsstenen i det som bærer hans fremstilling. Derfor blir helhetsinntrykket av hans bok noe av et nødrops: Jeg kjenner kristendommen, jeg elsker Jesus Kristus og de kristne idealer. Jeg øyner ingen annen og bedre grunn å bygge et livssyn, et menneskelig på. Men hvorfra skal jeg få vissheten i mitt eget indre om at jeg *virkelig* tror?

For en som har sin forankring i den katolske tro og kjenner dens kristendomsbegrunnelse består ikke dette tankekors. Ham er det klart at religion ikke bare er et livssyn, men en objektiv åpenbaring fra Gud — en tale som den enkleste kan fatte, men hvor også den tvilende tenker får tilfredsstillende svar.

H. Kielland Bergwitz.

navns skyld skal få hundre fold igjen og vinne det evige liv» (Matt. 19,29). Et annet sted i det samme evangelium taler han om at der er noen «som har gildet seg selv for himmelens rikes skyld». At dette er et særskilt kall som ikke er gitt alle, uttrykker han ved å si: «ikke alle forstår dette ord, men dem som det er gitt» (Matt. 19, 12).

Dette betyr ingen nedvurdering av ekteskapet. I den katolske Kirke er ekteskapet høyere verdsatt enn i noe annet religiøst samfunn, — idet det er et av Kirkens syv sakramenter. Sakramentene er de mest opphøyede nådemidler Kristus meddeler sine troende gjennom sin Kirke. For en katolikk innbefatter det å være prest eller ektemann to livsformer som stiller et totalt krav til den som vil gå inn for en av delene. Det er derfor umulig å ha begge gjerninger forenet i samme person uten at en av dem tar stor skade av det.

Sølibatet er ikke et guddommelig *bud*, men et guddommelig *råd* av Kristus selv. Derimot er det en meget gammel kirkelig lov. I Kirkens første århundrer var sølibatet en frivillig sak; men i sjelesorgen viste det seg snart at de troende langt foretrakk å rådføre seg med munk og eremitter i stedet for gifte prester. Det ble snart en selvfølge at Kirken sine prester burde være ugifte; — og under paven og helgenen Leo den Store på 400-tallet ble loven om prestenes sølibat gjort obligatorisk i den vestlige del av Kirken, men ennå tok det lang tid før den i praksis kunne gjennomføres i alle land.

Århundreders erfaringer har vist hvilken uendelig vel-signelse sølibatet er for Kirken. For å begynne med den praktiske siden, så tjener det i første rekke til å skille ut de kandidater som ikke er kalt til prestedtjenesten, — alle de som ikke har rent idealistiske motiver for å velge denne gjerning. Videre har det i utsatte misjonsområder ofte vist seg at gifte ikke-katolske prester i forfølgelsestider har måttet forlate menighetene for rime-ligvis å beskytte sine familier, mens katolske prester, uten dette familieband, har kunnet bli hos sin hjord også i farens stund. Det er heller ikke små summer av innkomne almisser som har kunnet brukes til bygging av kirker, hospitaler og skoler eller til andre gode formål til beste for menighetene — i stedet for å anvendes til underhold av prestefamilier. Den absolutte taushetsplikt den katolske prest har som skriftefar og åndelig veileder gjør det også nødvendig for ham å være fri fra familieband, forat de troende tillitsfullt skal komme til ham med alle de problemer som tynger dem.

• Men hva med de prester som bryter sitt kyskhets-løfte, spør sikkert noen. Ville det ikke være bedre å avskaffe sølibatet når det mange ganger kan være vanskelig å overholde? Først må det bemerkes at det er et minimalt antall prester som svikter sitt kyskhetsløfte. Dernest er det en meget farlig og puritansk tankegang å ville avskaffe noe som i seg selv er et gode, fordi om en eller annen kommer til kort overfor det. Dessuten har vi Kristi garanti for at han vil bistå alle dem med sin særlige nåde som tar hans milde åk på seg. Det er derfor utenkelig at den katolske Kirke noen gang kommer til å oppheve sølibatet uten at det skulle bli så alvorlige nedgangstider at der ikke lenger fantes unge menn som var villige til å gi avkall på alle jordiske bånd for sin Herres skyld.

Og her kommer vi over til den dypeste grunn for å beholde sølibatet, som ikke er den praktiske, men den idealistiske grunn. Kristus kalte sine apostler til en total tjeneste for seg; — hvis de ikke ville gi avkall på *alt*

SELVPRØVELSENS TID

Nødvendigheten av å treffe en klar beslutning om å velge Guds rike og hans rettferdighet står i dag malt for våre øyne med ildskrift. Men det synes umulig for den kraftløse menneskehet å treffe en slik klar beslutning uten at den blir tilført kraft fra det høye. Her har Kirken mottatt sin ganske bestemte oppgave, pålagt den av Kirkens Herre, en oppgave, et oppdrag som hviler på Kirken fra århundre til århundre, og som først opphører når Kristus selv vender tilbake for å overta den hjord som Kirken har samlet og bevart for ham som er den sanne hyrde.

Det er menneskehetens store håp som er legemliggjort i den synlige Kirke, og det er Kirkens barns store, aldri opphørende ansvar å bære den uforløste menneskehet frem for nådens trone i sine bønner.

Det er Kirkens majestetiske privilegium å representere *hele menneskeheten* overfor Gud. Kirken er ansvarlig for hvert og ett av de bortkomne får. Det er dens plikt å gjøre sitt ytterste. Når den gjør sitt absolutte ytterste, da er det ikke lenger den som bærer ansvaret, men Gud.

En av de vidunderligste mysterier i Guds rike er mysteriet om alle menneskers samhörighet. Ingen er satt utenfor, ingen kan utelukkes, der er en plass åpen i himmelen for hver og en som lever eller som har levet på jorden.

Det er den kristnes selvprøvelse og bot som åpner himlen for de vantro. Guds barns hjerter må renses før denne verdens barns hjerter kan bli renseset.

Kirken har inngått en pakt med Kristus, den har lovet å vokte hans får, og han på sin side har lovet å vokte sin Kirke, slik at avgrunnens krefter aldri kan oppsluke den, og slik at den fra tidsalder til tidsalder kan vokse fram mot det fullkommenhetens mål og den nådens fylde som er blitt satt for den av Herren selv.

Så er da Kirken hele menneskehetens hyrde, og det er blitt den pålagt som hele menneskehetens synd. Det er dens byrde og privilegium, når verdens barn ikke vil vende om fra sine onde veier, å gjøre ydmyk bot for de uomvendte og aldri å opphøre med sin selvransakelse, for å rense det kar som er et synlig bilde på det usynlige, en legemliggjørelse av det som er evig og uforgjengelig.

Tiden vi lever i er selvprøvelsens tid. Selvprøvelse er

for hans skyld, fant han dem uverdige til å komme i sin tjeneste. En katolsk prest gir ikke avkall på familielivet for avkallets egen skyld, men for å vinne et høyere gode. I stedet for en liten familie på det naturlige plan, velger han den mange ganger større på det overnaturlige plan. Kyskhetsløftet er først og fremst et JA til Kristus fremfor å være et NEI til ekteskapet. Prestens ideal er å være som «en annen Kristus» i den hjord som blir ham betrodd. Det første skritt på denne vei er å løsrive seg fra alt det som kan hindre ham fra helt og fullt å kunne gå i sin Mesters fotspor.

Erik W. Strøm.

ikke selvpinsel, men veien til klarere erkjennelse av vår egen begrensning og vårt behov for større klarhet, større innsikt i Guds vilje — og stadig større hengivelse i Guds mors hjerte.

Her er det at Guds mor søker å smelte våre hjerter og viser oss hen til sin Sønn, han som ved et evig offer bærer oss fram for Gud — slik som også vi er kallet til å bære hele den uforløste menneskehet fram for Gud ved et evig offer. Når vi slik tar del i Herrens offer, får vi også del i hans smerte og løftes ved den til hans glede. Da er vi hevet over alt som kan hende oss i denne verden.

Kai Normann.

Et ekstraordinært møte i jesuitterordenens hovedkvarter

En korrespondanse fra Roma, september 1957.

Sent på ettermiddagen, på det klokkeslett da romerne liker å ta seg en luftetur, kan man i disse dager i gatene omkring St. Petersplassen se grupper av utenlandske jesuitter. Det er de delegerte til jesuitterordenens 30. generalmøte som nylig har begynt å arbeide med de saker som skal behandles i ordenens hovedhus i Borgo Santo Spirito, 200 meter fra St. Petersplassen.

Møtene holdes i en stor kvadratisk sal. Ordenens general siden 1946, belgieren pater Jan B. Janssens, leder møtene assistert av generalsekretæren. Vendt mot «formannsbordet» sitter de øvrige deltagere på alminnelige skolebenker. De eldste — noen er over åtti — sitter lengst fremme, de yngre, hvorav flere i førtiårene, har plasert seg lenger bak.

Nederst i salen er luftavkjølende apparater i gang. En god ting når en tar i betraktning at dette ærverdige «parlament» utgjør en forsamling på hele 185 personer. De er kommet reisende fra alle verdens kanter: Australia, Afrika, Asia, Nord- og Syd-Amerika og Europa. En annen bekvemmelighet er det elektriske stemmeanlegg. Hver plass er forsynt med to taster, en grønn og en rød, og bak formannsbordet er plasert en syntetisk tavle. Slik er stemmeavgivningene gjort unna på et øyeblikk.

Deltagerantallet er som nevnt 185. Elleve tilhører generalkurien: ved siden av pater Janssens er der syv generalassistenter (den 8. plass står tom grunnet et nylig inntruffet dødsfall), og tre andre ordensmedlemmer. De øvrige delegerte kommer fra ordenens 50 provinser og under provinser. Foruten disse offisielle delegerte er der fire andre som er utnevnt av pater Janssens: visitatoren for de spredte kinesiske misjoner, en pater som arbeider med de sosiale problemer i Latin-Amerika, en tidligere provinsialforstander fra Litauen, og så en pater som er kommet fra landene bak jernteppet...

Hver av selskapets 50 provinser er representert av tre delegerte: provinsialforstanderen og to andre som er valgt av sine medbrødre.

Inntil nå har Jesu Selskap hatt 29 ordinære generalmøter, hvorav 21 har vært i anledning av valg av ny general, de 8 andre grunnet ekstraordinære omstendigheter, som nå denne siste.

Hva er det så som skal behandles på dette 30. generalmøte. Et kommuniqué fra ordenen angir hovedpunktene: organisasjon av den sentrale myndighet, armodsløftet, apostolatets tilpasning til de nye forhold i verden.

I løpet av de siste 50 år har jesuittenes antall steget

UTLANDET

VATIKANET

Den nye radiosender lar høre fra seg.

Den 27. oktober kommer det nye senderanlegg til å bli innviet ved en festlighet hvor pave Pius XII har til sagt sitt nærvær.

Det er alt foretatt meget tilfredsstillende prøvesendinger over mellombølggestasjonen, og for tiden prøves kortbølgesenderen.

Ny bibliotekar.

Pave Pius XII har utnevnt kardinal Tisserant til arkivar og bibliotekar etter kardinal Mercati som nylig døde. Kardinal Tisserant var pro-prefekt for Vatikanbiblioteket før han fikk kardinalverdigheten. Foruten sin nye stilling fortsetter han som doyen for Kardinalkollegiet, sekretær for kongregasjonen for Østens kirke, prefekt i seremoniekongregasjonen og formann for den pavelige bibelkommisjon.

AUSTRALIA

Flere kvinner ønskes blant innvandrerne!

I sitt årlige hyrdebrev vedrørende de sosiale forhold, protesterer de australske erkebiskoper og biskoper i år igjen mot ethvert forsøk på å begrense innvandringkvotene.

De kommer nærmere inn på de forskjellige lands kvoter, og erklærer at de forstår landets ønske om å opprettholde en passende likevekt i befolkningen ved å gi innvandrere fra England, Irland og Skottland en viss forrettighet på grunn av Australias kultur og tradisjoner. Men de sier videre i hyrdebrevet:

fra 15 000 til 34 000. Den nåværende tilvekst er gjennomsnittlig fra 400 til 500 pr. år. Denne stadige økning fører med seg forandringer i administrasjonen og opprettelsen av nye provinser. Den arbeidsmengde som hviler på generalen øker følgelig også, og da dennes helbredstilstand ikke er god, kan det tenkes at han utnevner en vikar.

Utviklingen av de økonomiske og sosiale forhold i verden og de tekniske fremskritt gjør at det er blitt nødvendig med fastere holdepunkter når det gjelder fattigdomsløftet. St. Ignatius' ideal om patrenes personlige fattigdom skal opprettholdes, men generalmøtet skal nå søke å tillempe det de nåværende forhold. Fattigdomsløftet betyr ikke at ordenens medlemmer skal behøve å ty til hiking f. eks. når en er ute på reiser!

Jesuitene såvel som alle andre ordensprester og sekularprester ser seg til stadighet stillet overfor nye oppgaver ettersom folks seder og skikker forandrer seg. Hvordan løse alle slike problemer i overensstemmelse med Kirkens ånd og lære?

Disse og enda flere spørsmål er gjenstand for debatt i ordenshuset i Borgo Santo Spirito denne høst.

«Vi håper likevel at denne kampanje ikke bevirker at det blant befolkningen oppstår følelser i retning av raseantipatier eller at den gir næring til en propaganda som motarbeider immigrasjon fra andre land.»

De understreker også at det blir nødvendig å øke antallet kvinner blant innvandrerne, da misforholdet mellom kjønnene har forårsaket en farlig økning av prostitusjon i den senere tid. Hvis det ikke blir rettet på dette i tide, kan det få alvorlige følger både på det sosiale og økonomiske område.

BELGIA

Messen i fjernsyn.

Den belgiske kringkasting har bekjentgjort at det heretter vil bli overført en katolsk gudstjeneste eller messe i fjernsynssendingen hver søndag kveld. Teksten blir annenhver gang på fransk og på flamsk. Den første sending var søndag 29. september i anledning av den såkalte belgiske dag for presse, film og radio organisert av det belgiske episkopat.

Flere barn på de katolske skoler.

Den belgiske regjering må være overrasket — og neppe særlig glad — over å få vite at det i år er flere barn enn noen gang tidligere på landets katolske skoler. De høyere katolske skoler har ifølge nylige oppgaver, 15 278 flere elever i år, mens tilgangen de senere år har vært gjennomsnittlig 12 000. Det skyldes imidlertid det usedvanlig høye fødselsoverskudd de første årene etter krigen, noe som merkes i mange land nå.

Kommunistruselen i misjonslandene.

I slutten av august var det i Leuven arrangert en studieuke med emne: Den kommunistiske trusel på misjonsmarkene. Ca. 3000 personer deltok. Overalt benytter kommunistene seg av tre springbrett: Rasediskrimineringen, særlig i Afrika, den nasjonale rensning, underernæring og fattigdom.

Andre undersøkelser viser hvordan kommunismen rivaliserer med religionene. Hittil er det bare kristendommen som har stått i mot kommunismen med en kompromissløs respekt for friheten og urokkelig moralsk fasthet.

ENGLAND

Kaptein Cheshire — en mann med initiativ!

I nærheten av landsbyen Staunton Harold i Midt-England, holder for tiden noen menn og kvinner samt landsbyens prest på å male og sette i stand et stort og typisk engelsk landsens hus kalt Staunton Harold Hall. Så snart det er ferdig skal det huse syke og ubemidlede mennesker. I lignende hus bor nå godt og vel 100 andre som livet har fart hardt fram mot, og den som har fått i stand og driver disse hjem er Leonard Cheshire, en av de mest bemerkelsesverdige menn i England i dag.

Cheshire var en av Storbritannias mest dekorerte men etter den annen verdenskrig, en flyver som Winston Churchill en gang kalte «verdens flinkeste bombeflyver». Han ble tildelt Victoriakorset, Englands høyeste æresbevisning, og mange andre medaljer.

Men krigen, og særlig dens klimaks med atombomben, hadde en dramatisk virkning på ham, — Cheshire var over Nagasaki som Englands militære observatør. «Da Nagasaki ble blåst bort,» skrev han en måned etter, «følte vi oss lamslått... det hadde hendt noe som forandret våre fundamentale begreper om livet.»

Da han var hjemme i England igjen og hadde sluttet i flyvåpnet, startet han to kommunale institusjoner ved hjelp av en del kvinner og menn som tidligere hadde gjort krigstjeneste. Det gikk imidlertid ikke lenge, og Cheshire satt igjen med tomme bygninger og ubetalte regninger. Så i 1948 hørte han at en av dem som hadde fått husly i de kommunale hjem lå for døden uten å få hjelp av noe slag, og tok straks mannen hjem til seg. Noen måneder senere

UNGDOMSDAGEN PÅ KRISTI KONGEFEST

Det henvises til dagens program på s. 312. Dessuten gjøres oppmerksom på at en ekstrautgave av UNGDOMSNALEN vil bli å få kjøpt på Ungdomsdagen. Den koster kr. 1.00 og inntekten vil gå til Ungdomsforbundets drift.

Mixture

«den ypperste blant snaddetobakker»

hadde han åtte pasienter hos seg og en liten stab hjelpere.

Cheshire — som ble opptatt i Den katolske kirke i 1949 — leder i dag ikke mindre enn fem hus i England og syv i India gjennom den såkalte Cheshire-stiftelse.

Da Cheshire aldri har særlig mange penger, er de hus han får tak i gjerne noen nokså falleferdige bygninger på landsbygden. Et slikt er altså Staunton Harold Hall som nå snart er satt i beboelig stand av frivillige medhjelpere.

Cheshire er enda bare 40 år gammel, og har en enestående evne til å smitte andre med sin iver og foretaksomhet. Stadig tenker han ut nye planer. Da han for tre år siden ble hardt angrepet av tuberkulose, benyttet han tiden på et sanatorium til å planlegge og sette i gang et ambulerende katolsk informasjonssentrum som nå stadig besøker byene i England. Han organiserte også en serie billige fly-pilegrimsturer til Lourdes.

Nå går det bra med helbredden igjen, og han reiser stadig rundt og holder foredrag, skaffer til veie penger og tar seg av den stadig voksende korrespondanse i forbindelse med sine hjem.

ETIOPIA

Pent gjort av keiseren.

Da keiser Haile Selassie fikk høre at seks etiopiske delegerte til legfolkets verdenskongress i Roma ikke hadde penger nok til reisen, sendte han beskjed til sitt lands flyselskap om å frakte dem frem og tilbake gratis.

FRANKRIKE

Katolikk sjef for UNESCO's kulturavdeling.

Dr. Rudi Salat, inntil for kort tid siden ambassaderåd ved den tyske ambassade ved Vatikanet, er kommet til Paris for å overta stillingen som direktør for den kulturelle avdeling i UNESCO. Den er en av de fire avdelinger som utgjør UNESCO, de øvrige tre befatter seg med undervisning, vitenskap og massekommunikasjoner. Dr. Salat er den første katolikk som har ledelsen av en av avdelingene.

Hastverk — vår tids onde.

I et nummer av «France catholique» viser Gustave Thibon hvordan vår tids rent sykelige hastverkmani gjør menneskene til slaver. Han begynner med å fortelle om den franske biskop og forfatter Bossuet som levde i det 17. århundre. Han ble en gang overrasket av et skybrudd, men fortsatte sin gang mot

nærmeste hus like rolig med ordene: «En biskop løper ikke». Og Gustave Thibon påviser hvordan alt som er verdig, høytidelig eller på en eller annen måte har forbindelse med det hellige, går dårlig sammen med hastverk og jag.

Men hastverk og travelhet er også årsak til at menneskene blir slavebundet. And og tanke, evne til stillhet og rolig overveielse blir lammet, for man velger ikke når man løper, det kreves en viss tid skal man kunne tenke, sammenligne og ta en avgjørelse. I en tid da menneskene tror å kunne flykte fra seg selv ved å farte omkring med de moderne og stadig hurtigere kommunikasjonsmidler, glemmer de at jo lettvintere det blir å reise, desto mer må de gi slipp på sin uavhengighet. Togenes og bilenes fart øker mens jernbanskinne og autostradene blir stadig mer tyranniske, og landskapene som man iler igjennom som vindpust blir bare abstrakte visjoner. Tingene mister sin karakter og individualitet.

Jo mer farten øker, kreves det en servil lydighet overfor alle slags upersonlige signaler og koder, ja hastighetsøkningen betyr fantasiens undergang. Den minste overtredelse av trafikkløvene straffes med bøter som varierer fra små pengesummer til døden forårsaket ved ulykker. Jeg foretrekker, tilføyer Thibon, en tur til fots foretatt tilfeldigvis og i full frihet utover marker som ånder av blomsterduft og surrende insekter.

Og han slutter med å si: Den tid De foregir å vinne ved å sluke store avstander, mister De fordi turen bare blir et abstrakt og sterilt løp.

Ved å betrakte denne side ved den moderne mentalitet, får man nok engang bekreftet den sannhet at det fremskritt som oppnåes på ett område kompenseres ved tilbakeskritt og «avhumanisering» på andre felter. Våre dagers mennesker som tror de skal oppnå frihet og herredømme i forbindelse med tidens og rommets erobring, øker samtidig sin avhengighet av andre avguder. Og disse er like kalde og upersonlige som de avhengighetsforhold naturen anviser som sunne og fruktbare.

ITALIA

Erkebiskopen av Milano 60 år.

Mgr. Giovanni-Battista Montini, Milanos erkebiskop, har fylt 60 år. Han er født i Concesio i Nord-Italia, og ble presteviet i 1920. Etter flere forskjellige stillinger og oppdrag ble han av pave Pius XII utnevnt til pro-sekretær

i Statssekretariatet sammen med mgr. Tardini i 1952.

I sin tale til de nye kardinaler i konsistoriet som ble holdt i januar 1953, sa paven at han gjerne hadde villet se disse sine to nærmeste medarbeidere ikledt det kirkelige purpur, men at de hadde vegret seg av beskjedenhet og fordi de mente de kunne yte større tjeneste ved å fortsette som før.

Den 1. november 1954 forlot mgr. Montini Statssekretariatet hvor han hadde arbeidet for Kirken i 30 år, de to siste år som pro-sekretær. Pave Pius XII hadde da utnevnt ham til erkebiskop av Milano, en av Italias og hele verdens betydeligste bispedømmer. Det omfatter ikke mindre enn 912 menigheter, over 2600 kirker og nesten tre og en halv millioner medlemmer.

MALAYA

Den første guvernør er katolikk.

En kinesisk katolikk er valgt som guvernør i den nye selvstendige stat Malaya. Hittil har han vært helse- og sosialminister i den malayiske unions forbundsråd.

De katolske biskoper i den nye stat sendte i anledning av uavhengighetsdagen ut et hyrdebrev hvor de ber om Guds velsignelse for den nye nasjon og dens regjering.

Malaya har omkring 6 millioner innbyggere hvorav 17 000 er katolikker.

Den hellige Frans Xaver besøkte flere ganger landet på sine reiser i Asia.

POLEN

Kardinal Wyszynskis reiser.

Polens primas, kardinal Wyszynski, har stadig vært på reise rundt i landet siden han ble fri for snart et år siden. For noen uker siden var han i Bydgoszcz i den nordre del av landet hvor store folkemengder hilste ham med begeistring.

For å gjøre reisene lettere for ham har katolske polakker i England forært ham en bil som er sendt ham fra utlandet.

SAN MARINO

Kommunistene møtte motstand.

San Marino ved Adriaterhavskysten i nord-øst Italia er en liten selvstendig republikk med 15 000 innbyggere. Ifølge tradisjonen ble byen med samme navn grunnlagt av en stenhugger fra Dalmatia omkring år 350. Marino og en annen stenhugger, St. Leo, kom til Italia da de hørte at byen Rimini på ostkysten skulle bygges opp igjen. De fikk arbeide med å hugge sten i det 700 m. høye

BERGEN	
Konfekt - Sjokolade - Drops ALLIANCE KONFEKTFORRETNING Tlf. 11 907 - Nygårdsgt. 1 Bergen	Våre bekjente Schlieren Heiser leveres over hele landet. JONAS MYHRE BERGEN A/S MYHRES MASKININDUSTRI BERGEN JONAS MYHRE OSLO
BERGENS GJERDENETFABRIK A/S Montering av gjerder Tlf. 15522 - 1473	ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14110 Telegramadresse: «Kjell»

fjellet Monte Titano, og der traff de en del kristne som var dømt til straffarbeide. Det endte med at de to dalmatianske stenhuggerne ble henholdsvis prest og diakon blant de kristne på Monte Titano hvor den lille byen San Marino begynte å vokse opp.

Samfunnet der oppe fikk sin uavhengighet, og i over tusen år har nå San Marino stått imot alle angrep utenfra. Inntil nylig var den lille nasjon styrt av kommunister.

Da de røde for en tid siden beordret nonnene i det 300 år gamle St. Klara-klosteret til å stenge sin skole og sende elevene til statens skole hvor de ville få undervisning i den marxistiske lære, ble de konfrontert med søster Veronica Serri, den 80 år gamle priorinnen. Fra toppen av den bakken hvor klosteret ligger og hvor hun har undervist siden 1898, fortalte hun kommunistene at hun akttet å kjempe for religionsundervisning for barna, og legge sin sak fram for

Republikkens råd, om nødvendig også for statens 15 000 innbyggere.

TSJEKKOSLOVAKIET Kirkens stilling.

Osservatore Romano for 19. september hadde en lengere artikkel om Kirkens stilling under kommunistregimet i Tsjekkoslovakia. Det fremgår der at en sogneprest må ha tillatelse fra regjeringen for at en tilreisende prest kan få lese messen i sognekirken. Til tross for at der er mangel på prester, er mange nødt til å arbeide på fabrikker som ufrivillige «arbeiderprester», det samme gjelder for en rekke medlemmer av religiøse ordener, både mannlige og kvinnelige. Ordenssøstrenes sosiale arbeide er begrenset til pleie av gamle og åndelige defekte personer — på den måte blir de avskåret fra å øve noen slags innflytelse. Ordensmedlemmer er nå nesten alltid forhindret fra å bo sammen i samfunn og å ha

forbindelse med sine overordnede. De som har overtrådt disse bestemmelser er arrestert og dømt for spionasje og forræderi.

ØSTERRIKE

Den katolske pressekongress.

Den 5. internasjonale katolske pressekonferanse åpnet den 30. september i Wien. Østerrikes utenriksminister, dr. Figl, ønsket deltagerne velkommen på regjeringens vegne, og et budskap fra pave Pius XII ble lest opp under åpningsmessen hvor over 400 delegerte fra 30 nasjoner var til stede.

Hovedtalerne på det første møte var lord Pakenham og professor Emil Dovifat fra Berlins frie universitet. De talte begge om kommunismen og dens omfattende propaganda som den katolske presse må ta til orde mot.

Katolske læreres kongress.

Verdensunionen for katolske lærere

<p>U. AANDAHL'S EFTF. A/S — Molde — <i>Manufaktur - Trikotasje - Konfeksjon.</i> <i>Sengeutstyr - Reiseeffekter Linoleum</i></p>	<p><i>Dette er Molde!</i></p>	<p>HANS KR. LANGE — MOLDE Rørhandel Aut. Rørleggerforretning Telf. 46 — 216</p>
	<p>STORGATENS KOLONIAL A/S Molde</p>	<p>O. WIIG Farvehandel Tapeter Molde — Telefon 127</p>
<p>J. ORTEN & CO. Aut. Installatør — Radio Tlf. 475</p>		<p>ROY GJØRTZ Rørleggermester Tlf. 683 — 1083</p>
<p>BOLSØY MEIERI A/L Molde Tlf. 183 — 191 — 751</p>	<p>JAKOB JAKOBSEN Kjøkkenutstyr - Jernvarer</p>	<p>O. KLEVE & CO. Bok- og Papirhandel</p>
<p>M. BRECKE Glassmagasin Molde</p>	<p>HORSGAARD & RØD Fisk — Fiskematforretning Tlf. 816 — 744</p>	<p>O. SÆTTEM Molde Bokhandel — Papirhandel Etablert 1893</p>
<p><i>Molde Blomster</i> Telegramadr.: Blomstervæine Molde Tlf. 233 — 1510 — 677</p>	<p>MOLDE GLASSMAGASIN Inneh. Thv. Thomassen</p>	
<p>K. J. FLAATHE Glassmester Telf. 464</p>	<p>L. ERIKSEN Ur- og optisk forretning Storgt. 42</p>	<p>Manufaktur — Konfeksjon Skotøy</p>

har hatt sin 3. kongress i Wien. Der var møtt fram over 200 delegerte fra omkring 40 land hvor iblant mange kjente personligheter. Deltagerne ble hilst velkommen av formannen for de østerrikske katolske lærere, Nowotny, av Wiens borgermester, Drimmel, som understreket kongressens betydning i kampen mot materialismen, av mgr. König, Wiens erkebiskop, som talte på tysk, fransk, italiensk, spansk og engelsk, og til slutt leste opp et pavelig brev til kongressen.

I dette brevet pekte pave Pius XII

på at Kirkens idéal med hensyn til oppdragelsen ikke har forandret seg i vår tekniske tidsalder. I de siste 100 år og enda lenger har Den katolske kirke kjempet for barnas og de unges oppdragelse. I løpet av dette tidsrom har teknikkens æra oppstått. Selv om denne har utviklet nye sider i menneskesjelenes struktur, forandrer den intet ved prinsippene for oppdragelsen. Selv i dag bør pedagogikken søke å forme fullverdige mennesker hvor personligheten springer ut fra den absolutte sannhet, den som bare den kristne tro kan gi.

Det viktigste element i den katolske oppdragelse er lærerens personlighet. Kirken er derfor like interessert i lærerens utvikling og dannelsesnivå som i skolene. Når det gjelder misjonslandene bør lærernes kvalitet stå på høyde med det tekniske, økonomiske og intellektuelle fremskritt i de land de skal virke i. Den menneskelige personlighet i sin helhet, skapt av Gud, bør være målet for all oppdragergjerning. Følgelig gjelder det også at de unge oppdras til forståelse for og delaktighet i det internasjonale liv.

<p>BRAGERNES FARVEHANDEL Torvet - Drammen Tlf. 2755 - 4058</p>	<p><i>Kjente Drammens- firmaer</i></p>	<p>PEDERSENS FARVEHANDEL A/S N. Storgt. 14 Tlf. 3733</p>
<p>En gros Detalj</p> <p>Tlf. 1366 - 3260</p>	<p><i>Drammens malerforretning</i> Tlf. 3916 — 3332 Inneh. Asbjørn Gundersen</p>	
<p>PT. PEDERSEN & BERG A/S Farvehandel - Kjemikalier Parfumeri - Spor oss Etabl. 1883 - Tlf. 2185 Drammen</p>	<p><i>Førlang</i></p> <p>Strømper og Trikotasje P. Christensen A.s - Drammen</p>	<p>OLJE- & VARMEANLEGG Odmund Larsen Autorisert rørleggerforretning Albumsgt. 5, Drammen Høytrykkssveising med elektrisk og autogen</p>
<p>C. H. PEDERSENS EFTF. Bakeri - Konditori - Kafé Haugesgt. 3. Tlf. 2863 Drammen</p>	<p>GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 4184 DRAMMEN</p>	
<p>HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy</p>	<p><i>Alltid først med det siste...!</i></p> <p>Utstyrsvarer- og manufaktur, Drammen</p>	
<p>NORLØFFS JERNVAREFORRETNING Drammen - Tlf 2085</p>	<p>Grønnsaker og frukt jager sykdom på flukt. FRANTZ HEGG Øvre Torvgt. Tlf. 2462</p>	
 <p>KOLONIALFORRETNING Tlf. 2659</p>	<p>$\frac{1}{2}$ Tyri Fabrikker Drammen TYRILYS leveres i alle størrelser og typer</p>	

*Vi må igjen
få minne om
kontingenten!*

BERGEN

**FREDRIKSTAD BLIK- &
METALVAREFABRIK**

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje
og metallvarer av enhver slags -
Jernfat i alle størrelser og for et-
hvert øyemed - Isenkramartikler -
Elektrisk og Autogensveisning -
Stanseartikler.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

**A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK**

«K L A R»

Fåes i banker over hele landet

OBS!
Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

OSLO

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCE BUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

M. GALLUS

OSLO - Etabl. 1847

Leverer alt til leger, sykehus og laboratorier

A/s Norsk Medicinsk Varehus

Pilestredet 7 - Telef. 33 43 70 - Oslo

*Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell
Brilleoptikk*

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

Joh. Weydahl & Co.

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE

og

HERMETIKK

en gros

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

ØKONOM Centralopvarming

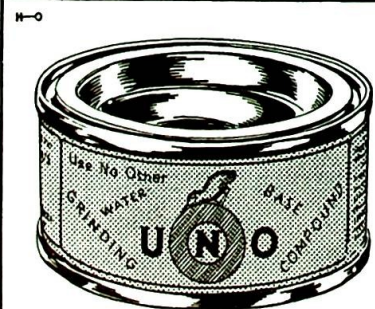
Inneh.: Trygve A. Engh
Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varme — Ventilasjon — Damp
Varmvann — Olje — Stoker
Fyring — Kjelerrep. — Ettersyn

WISBECH
ARTIFISIELLUMMA

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**